

Abstract

Thorsten Sellin and Swedish criminology. Sociologization, disciplinization and Americanization. Anders Pedersson, PhD in History of ideas and science, Senior lecturer in sociology, Department of Sociology and Work Science, University of Gothenburg, Sweden, anders.pedersson@lir.gu.se

The main aim of the article is to investigate the relation between a national and an international sphere from the perspective of the history of social science, with special focus on the history of criminology. To achieve that aim this article narrows in on the visit to Sweden by one specific individual important to Swedish criminology. World renowned American sociologist and criminologist, Thorsten Sellin, spent the academic year of 1946/47 in Sweden, invited and financed by the Swedish government. I analyze his activities in Sweden and by examining how an authority in international criminology presented himself and his science to a Swedish audience I am given the opportunity to raise questions concerning what internationalization can entail. I analyze this process of internationalization of Swedish criminology, which Sellin's visit to Sweden represent, through three concrete manifestations, which I have chosen to call sociologization, disciplinization and Americanization. It's shown in the article how Sellin brought new dimensions into Swedish criminology while at the same time his ability to do so was dependent on the characteristics of the Swedish context. Sociologization, disciplinization and Americanization of Swedish criminology was processes already set in motion when Sellin arrived, but I argue that Sellin's activities on Swedish soil accelerated those processes. I conclude therefore that internationalization always also has to be understood as re-nationalization.

Keywords: History, history of criminology, history of sociology, history of social science, Thorsten Sellin

Sociologisering, disciplinering, amerikanisering

Thorsten Sellin och svensk kriminologi

ANDERS PEDERSSON*

Under sensommaren 1946 anlände den amerikanske kriminologen Thorsten Sellin till Stockholm för att inleda en ettårig vistelse på svensk mark. Händelsen uppmärksammades i pressen och hade förannonserats sedan flera månader tillbaka. Äntligen skulle en världsledande samhällsvetenskaplig forskare spendera en längre tid i landet!¹ Den föreliggande undersökningen riktar fokus mot just denna Sellins vistelse i Sverige under läsåret 1946/47 och avser därmed att belysa frågan om en nationell vetenskaps internationella dimensioner.²

I dag kan vi se tillbaka på mer än ett halvt sekel under vilket den kriminologiska vetenskapen i ett internationellt perspektiv dominerats av amerikanska forskare. Detta är inte minst fallet sett från en svensk horisont. Det syns i läroböcker, och bland vinnarna av det prestigefyllda Stockholm Prize in Criminology – som delats ut sedan 2006 – är mer än hälften verksamma i USA.³ Att kriminologin domineras av teorier och praktiker som är framvuxna i en specifik vetenskaplig, politisk och kulturell miljö har givetvis konsekvenser för vetenskapens problembeskrivningar, utgångspunkter, perspektiv, material med mera. Det finns anledning att undersöka bakgrunden till det amerikanska inflytandet och belysa hur det i praktiken kom till stånd och vad det innebar. Denna undersökning är ett litet bidrag till ett sådant omfattande projekt.

Den amerikanska dominansen inom kriminologin – precis som inom en rad andra samhällsvetenskaper – går att spåra tillbaka till tiden efter andra världskrigets slut, och det är mot denna period denna uppsats riktar sitt intresse. Perioden var en brytningstid för svensk samhällsvetenskaplig forskning, en brytning som på många sätt kan representeras av omorienteringen från en europeisk mot en amerikansk intellektuell miljö. Syftet

* Filosofie doktor i idé- och lärdoms historia, Göteborgs universitet, anders.pedersson@lir.gu.se

med undersökningen är dels att analysera en tidig fas av den amerikanska kriminologins inflytande på det svenska fältet, dels att problematisera relationen mellan det nationella och det internationella i utvecklingen av ett vetenskapligt fält. Detta syfte kan brytas ner i ett antal frågeställningar: Hur kan Sellins närvaro ses som en del i en internationalisering av svensk kriminologi? Vilka intressen drev på denna internationalisering? Vilka förändringar ansågs kunna komma till stånd genom Sellins samverkan med en svensk kriminologisk miljö? Hur förankrades och verkade Sellin intellektuellt, institutionellt och politiskt? Syfte och frågeställningar pekar sedan vidare mot bredare vetenskapshistoriska problematiker och ger undersökningen omedelbar relevans för primärt tre forskningssammanhang.

Det första är det kriminologihistoriska fältet. Sedan några decennier finns en tydlig ambition att även analysera perifera länders nationella traditioner och inte minst att undersöka de nationella kriminologiernas koppling till det internationella sammanhanget.⁴ I relation till detta kan föreliggande undersökning bidra med nya perspektiv, då Sellins vistelse i Sverige kan betraktas som en skärningspunkt mellan det nationella och det internationella. Därmed kommer undersökningen, trots dess tydliga begränsning i tid och rum, att bidra till en fördjupad förståelse för såväl den svenska som den internationella kriminologins historia.

Det andra sammanhanget som undersökningen ansluter till är samhällsvetenskapernas historieskrivning. En livaktig forskning på området, såväl i Sverige som internationellt, har bidragit till ökad förståelse av samhällsvetenskapernas relation till sådant som samhällets modernisering, välfärdsstatens upprättande och utformning samt det komplexa förhållandet mellan politik och vetenskap.⁵ En analys av Sellins vistelse i Sverige bidrar, genom en väl avgränsad fallstudie, till möjligheten att både fördjupa och att problematisera den tidigare forskningen.

Slutligen berör undersökningen om Sellins vistelse i Sverige den historiska forskningen som gäller vetenskapens internationella dimensioner. Inom det vetenskapshistoriska fältet tar frågor om både kunskapens plats och dess rörelse allt större utrymme. Här finns två delvis motstridiga tendenser, där den första menar att kunskap alltid måste förstås lokalt och situerat, medan den andra menar att kunskapens grundläggande modus är att den förflyttas.⁶ James Secord, en förkämpe för att se vetenskap som kunskap i rörelse, har försökt formulera en typ av sammansmältning av de två motstridiga tendenserna genom att formulera saken som "[i]t's not so much a question of seeing how knowledge transcends the local circumstances of its production but instead of seeing how every local situation has within it connections with and possibilities for interaction with other settings".⁷ Sellin och hans vistelse i Sverige utgör ett utmärkt föremål för

en analys av hur en lokal situation kopplas samman och interagerar med en vidare kontext. Föreliggande studie bör alltså ses som ett bidrag till en pågående diskussion om vetenskapens samtidiga situering och rörelse.

Undersökningen bidrar således till att belysa vidare problemområden genom att ta fasta på en enskild auktoritets närvaro på en begränsad plats under en begränsad tid. Utgångspunkten är att det aktuella fallet är ett exempel som pekar bortom sig självt. Men det är också ett erkännande av det faktum att mobiliseringen av enskilda forskare – eller snarare enskilda forskare som representanter för olika teorier, praktiker, idéer och förhoppningar – inte sällan spelar en ansevärd roll i etablerandet och upprätthållandet av vetenskapliga fält. För ett litet land i den kriminologiska periferin var mobiliseringen av enskilda internationella auktoriteter ett verktyg för en kursändring inom den vetenskapliga och politiska miljön. Men vad avses i detta sammanhang med internationalisering?

Internationalisering

Internationalisering är inte vägen till ett tillstånd eller något som går att uppnå, utan förstås i den här undersökningen som en pågående process, och som sådan har den inget givet mål eller syfte.⁸ Sett ur det perspektivet kan internationalisering diskuteras på åtminstone tre sätt. För det första kan begreppet hänvisa till ett upprättande av ett internationellt vetenskapssamhälle där en vetenskap går från att ha varit en eller flera lokala angelägenheter till att bli en internationell företeelse med konferenser, tidskrifter och så vidare.⁹ För det andra kan det avse den process varmed en nationell vetenskap förankras i en internationell miljö och därmed når internationell spridning.¹⁰ För det tredje kan det innebära den process genom vilken vad som betraktas som en nationell angelägenhet eller företeelse tydligt påverkas av internationella impulser.¹¹ I någon mening berörs alla tre aspekter i föreliggande undersökning, där Sellin verkar som en länk mellan det nationella och internationella. Samtidigt innebär mitt fokus på hans vistelse i Sverige att undersökningen främst riktar sig mot den tredje aspekten av internationalisering, den genom vilket ett nationellt sammanhang förändras av en internationell dimension.

Det är i sammanhanget viktigt att understryka två saker. För det första, i studien av Sellins vistelse i Sverige intresserar jag mig för relationen mellan det internationella och nationella, inte främst för transnationella processer. Det vill säga, Sellin studeras inte bara som utländsk utan också som världsberömd, föredömlig och representant för ett vetenskapligt sammanhang som inte bara låg bortom utan också ovanför den svenska miljön.¹² För det andra, begreppet internationell används i undersökningen främst som ett analytiskt begrepp, vilket sätts i arbete för att beteckna de

strävanden, processer och effekter som pekade mot en sfär ovanför det nationella. I det historiska materialet finns begreppet, men det intar ingen central position.

Internationaliseringen analyseras således i undersökningen genom att Sellin och hans vistelse i Sverige betraktas som en brännpunkt mellan det nationella och det internationella, mellan det lokala och det globala. Internationalisering är på många sätt frågan om just denna relation, och därmed kan processen inte undersökas i sig själv utan måste betraktas genom ett antal mer konkreta manifestationer.¹³ Jag har valt att närma mig denna problematik genom att fokusera på tre processer genom vilka det nationella och det internationella möttes i samband med Sellins vistelse: *sociologisering*, *disciplinering* och *amerikanisering*. Det är utifrån dessa processer som Sellins vistelse i Sverige kommer att diskuteras och analyseras, men innan vi kommer dithän måste den svenska kriminologins historiska relation till det internationella fältet kort sammanfattas.

Sverige och den internationella kriminologin

Det var inte med Sellin som en internationell strömning av kriminologin för första gången fördes in i ett svenskt sammanhang. Man kan med fog hävda att kriminologi åtminstone ett halvsekel tidigare etablerats som ett vetenskapligt fält i Sverige, just genom att inhemska politiska och administrativa problem kom att diskuteras med hänvisning till internationellt erkända vetenskapliga auktoriteter. I slutet av 1800-talet artikulerades den svenska kriminologiska kunskapsbildningen främst i relation till de internationella konflikterna mellan olika vetenskapliga "skolor", där franska och italienska forskare spelade ledande roller.¹⁴ Under 1900-talets första årtionden hade sedan de svenska kriminologiska aktörerna en mycket tydlig koppling till en internationell miljö som dominerades av tysk kriminologisk vetenskap.¹⁵ Den individinriktade, psykologiska och medicinska kriminologin – vars främsta rationalitet var den kriminalpolitiska nyttan och där läkarna intog huvudrollen – kom på så sätt enligt internationellt mönster att dominera det vetenskapliga samtalet om brott och straff i Sverige ända fram till andra världskriget.

Inom den svenska kriminologiska kunskapsbildningen fanns således från första början en internationell dimension. Och detta förhållande var inget exklusivt för Sverige. Michele Pifferi menar att en sådan internationell dimension var definierande för det kriminologiska projektet så som det tog sig uttryck under slutet av 1800-talet och under 1900-talets första årtionden. Han menar att det fanns en global dimension som delvis var en förutsättning för upprättandet av nationella kriminologier. En internationell, i någon mening abstrakt, vetenskap med universella ambitioner

vann konkretion genom att omformas i relation till en rad olika nationella miljöer. Dessa miljöer kom, på grund av institutionella arrangemang, politiska konfigurationer och intellektuella traditioner, att reproducera olika typer av kriminologisk vetenskap. Med Pifferis ord så var den moderna kriminologin ett resultat av ett möte mellan ”a globalizing movement and different national peculiarities”.¹⁶ Pifferi understryker därmed att när det medicinskt-juridiska paradigmen inom de nationella kriminologierna mattades av åren kring andra världskriget, skedde det till stor del genom att den internationella scenen förändrades. Mot bakgrund av detta ska Thorstens Sellins vistelse i Sverige läsåret 1946/47 därför inte betraktas som början på internationaliseringen av svensk kriminologi, utan som en del av en re-internationalisering där den internationella dimensionen fick en ny roll att spela. Denna internationalisering drevs fram av andra krafter och i en annan värld än den där det moderna kriminologiska projektet tagit sin början under 1800-talets andra hälft. Den värld som satts i brand av kriget och nu skulle byggas upp präglades av nödvändighet av kraftiga internationella förskjutningar.

Thorsten Sellin och hans vetenskap

Thorsten Sellin var sällsynt lämpad för att verka som en länk mellan det svenska och internationella i dessa förändringens tider. Han var nämligen svensk-amerikan. Han föddes i Örnsköldsvik 1896, men flyttade redan som tonåring till Amerika.¹⁷ År 1922 disputerade han i sociologi vid University of Pennsylvania och blev 1930 professor i sociologi vid samma lärosäte. Sellin kom att utöva stort inflytande på såväl amerikansk som internationell kriminologi. Han var en pionjär när det gällde förståelse av brottslighet som ett resultat av konflikter om normer och introducerade flera metodologiska innovationer på det kriminologiska fältet. Sellin var ett aktat namn även inom amerikansk samhällsvetenskap i en bredare mening, något som underströks av att han verkade som redaktör för *Annals of the Academy of Political and Social Science*, från 1929 fram till sin pensionering 1968. Även på äldre dagar var Sellin aktiv inom den kriminologiska vetenskapen. Han dog 1994, 97 år gammal.

Sellin publicerade det som kom att bli hans viktigaste verk, *Culture Conflict and Crime*, redan 1938.¹⁸ Det fick stort genomslag och innehöll en diskussion om kriminologin som vetenskap såväl som en teori om normer och normkonflikter. I boken markerade Sellin mot det juridiska brottsbegreppet. Det var orimligt, menade han, att kriminologin som vetenskap inte fritt skulle kunna definiera sitt forskningsobjekt utan vara helt beroende av den godtyckliga lagstiftningen. Vad som var straffbart skiftade i både tid och rum. Vad som, enligt Sellin, framgick när man betraktade

frågan om brottslighet på ett vetenskapligt sätt, var i stället att dess existens i grunden var en fråga om konflikter mellan olika historiskt och socialt specifika normer. Strikt taget var lagen som definierade en handling som ett brott bara uttryck för en norm på samma sätt som själva den brottsliga handlingen var uttryck för en annan, med skillnaden att den förra var en norm som omhuldades av dominerande intressen i samhället.¹⁹ Detta var en sociologisk förståelse av brottsligheten som implicerade en ny typ av kriminologi där normbrott och normkonflikter stod i centrum och där givetvis andra personer än dömda förbrytare måste bli föremål för undersökning. Detta försök att bryta med det juridiska brottsbegreppet – de lärda tvistar om hur framgångsrikt det egentligen var – framstod för vissa som ett genombrott inom den kriminologiska teorin och banade väg för den att bli en etablerad samhällsvetenskap.²⁰

Det var denna utpräglad sociologiska syn på kriminologi och brottslighet som Sellin börjat torgföra under 1930-talet. Den stod i bjärt kontrast mot de dominerande strömningarna inom svensk kriminologi, och det var kanske just därför en del hoppades kunna locka honom till Sverige.

De inledande kontakterna

Sellin verkar inte ha etablerat någon kontakt med den svenska samhällsvetenskapen under de första åren av sin karriär. Detta kom att ändras från och med 1938. Då inföll Delawarejubileet, tillfället då trehundraårsminnet av Sveriges första och enda koloni på den nordamerikanska kontinenten skulle firas med pompa och ståt, genom bland annat olika svenska aktiviteter på amerikansk mark.²¹

Sellin kom i det sammanhanget nämligen att, tillsammans med professor i nationalekonomi vid Handelshögskolan i Stockholm, Bertil Ohlin, verka som redaktör för ett temanummer om Sverige i *Annals of Political and Social Science*. Numret fick titeln *Social Problems and Policies in Sweden*, och bland skribenterna fanns några av tidens främsta svenska samhällsforskare representerade. Förutom att vara redaktör bestod Sellins insats av ett kortare förord. I detta uttrycktes en tydlig beundran för det forna hemlandets framgångar på det socialpolitiska området, och Sellin skrev in de svenska socialpolitiska ambitionerna i en moderniseringsprocess där en aktiv socialstat och en utvecklad samhällsvetenskap hade en stor roll att spela.²² Introduktionen avslöjade Sellins politiska prioriteringar, och framhållandet av Sverige som ett mönsterland inom kriminal- och socialpolitik skulle bli ett återkommande tema i hans författarskap de kommande decennierna. Delawarejubileet blev ur svenskt perspektiv en punkt där det internationella och det nationella möttes. Sellin tog med tidskriftsnumret den svenska socialpolitiken och samhällsvetenskapen till

en engelskspråkig publik, men jubileet blev också startpunkten för arbetet att ta Sellin och hans kriminologiska kompetens och auktoritet till Sverige.

En av dem som deltog vid jubileet var nämligen den socialdemokratiska riksdagsmannen och juristen Karl Schlyter, och uppenbarligen uppstod tycke mellan honom och Sellin tämligen omedelbart. Till att börja med bestod bekantskapen av att Sellin öppnade dörrar till olika kriminalpolitiska aktörer och institutioner i USA som Schlyter ville komma i kontakt med.²³ Det ter sig dock som att Schlyter ganska snart började se Sellin som en möjlig resurs för svensk kriminologi.

Karl Schlyter var en centralfigur i den kriminalpolitiska och kriminologiska rörelsen i Sverige. Han var inte själv forskare, men hade ett stort intresse för kriminologin och intog en central roll i de pågående kriminalpolitiska reformerna där fängsvården skulle bli, sades det, både effektivare och humanare. Schlyter hade själv varit justitieminister i regeringen Hansson 1932–36, och på hösten 1938, samma år som han första gången träffade Sellin, utsågs han till ordförande i Strafflagberedningen – den kommitté som på regeringens uppdrag skulle förbereda en fullständig reform av strafflagen och som skulle komma att vara verksam ända fram till 1956. Schlyter menade att en rationell kriminalpolitik skulle grundas på vetenskap och att vetenskaplig kunskap sedan också skulle behövas inom den kriminalpolitiska förvaltningen. Schlyter hade en utpräglat individualpreventiv syn på kriminalpolitiken. Den skulle syfta till att förhindra den enskilde förbrytaren från att begå och återfalla i brott. Den kriminologi som främst främjades med sådana utgångspunkter var en klinisk kriminologi med basen i psykologi, psykiatri, socialmedicin och, i någon utsträckning, rasbiologi. Mot slutet av 1930-talet verkar dock Schlyter börjat anse att de sociologiska perspektiven skulle vara de centrala inom kriminologin.²⁴ Detta blev en tydlig konfliktyta då Sveriges dittills främsta kriminologer räknades till det medicinska fältet. Inte minst ifrågasatte det den position som Schlyters nära vän, rättspsykiatrikern Olof Kinberg, innehade. Sellins ankomst till Sverige sammanföll således med att det äldre kriminalbiologiska paradigmet redan var utmanat.

Schlyter ville inte involvera Sellin i den svenska kriminologin bara för sakens skull. Han ville dels att en internationell auktoritet skulle underbygga det svenska kriminalpolitiska projektet, dels att genom dennes närvaro befästa kriminologin i institutionellt hänseende. Till skillnad från i exempelvis USA hade inte kriminologin i Sverige någon naturlig hemvist inom de svenska universiteten. Den blygsamma forskning som bedrevs där var spridd över fakulteterna. Undervisningen var mycket sparsam. Kriminologins främsta fäste var därför inom utredningsväsendet där kriminologisk forskning genomfördes för att underbygga eller rättfärdiga reformförslag.²⁵ Detta var ett problem då svensk kriminologi därmed

kunde utpekas som en utpräglad politisk vetenskap som gick regeringens ärenden och som dessutom var beroende av dess välvilja.

Schlyter och hans allierade började i slutet av 1930-talet fundera på lösningar på problemet att den kriminologiska verksamheten utan tydlig akademisk förankring blev helt beroende av politiska konjunkturer. Schlyter själv önskade att en professur i kriminologi vid ett högre lärosäte skulle komma till stånd och invigde Sellin i planen. Sellin ville gärna hjälpa till och erbjöd sig att propagera för en sådan professur och även att i ett inledningsskede själv inta stolen under en kortare tid.²⁶ Schlyter bad honom att skriva en artikel i *Svensk juristtidning* i vilken behovet och nyttan av en kriminologiprofessur skulle lyftas fram.²⁷ Sellin accepterade uppdraget, men resultatet blev en mer teoretiskt driven artikel, ”Vetenskapen och kriminalpolitiken”, där han i stället lyfte frågan om kriminologin som vetenskap och dess relation till politiken.²⁸ Sellin själv tyckte detta var ett indirekt, men tydligt, inlägg rörande behovet av en professur.²⁹

Det verkar som att Schlyter redan 1939 låg i startgroparna för att få Sellin till Sverige, om inte för att uppbära en nyinstiftad professur så åtminstone för att visa vad en internationell kriminologisk auktoritet kunde bidra med på plats i landet. Men så kom andra världskriget och alla sådana planer fick läggas på is.

Finansiering av internationalisering

När kriget var över förelåg inte längre några logistiska hinder för Sellins besök, och målet för hans vistelse var tydligt formulerat: dels skulle Sellin föreläsa om vetenskapliga spörsmål, dels skulle han hjälpa Strafflagberedningen med dess arbete. Men det behövdes pengar. Det fanns inga medel avsatta vare sig inom universitet eller statliga utredningar för den typen av internationell expertis.

Ty att få en amerikansk professor till Sverige, om det så månne vara en professor som var svenskättling, var givetvis inte gratis, och Sellin kunde på hemmaplan inte heller komma och gå som han behagade. Han hade framför allt ett undervisningsuppdrag som band honom till amerikansk mark, och det var inte alls givet att universitetsledningen skulle släppa iväg honom på en ettårig resa vars främsta syfte var att han skulle upplysa sina efterkomna före detta landsmän. Här förefaller Sellins uppdrag att bistå Strafflagberedningen ha verkat blidkande, då ett sådant prestigeuppdrag också skulle ge viss glans till professorns eget universitet. Den största frågan var därför ekonomisk. Sellin skulle behöva ersättas för den årslön han avstod från sitt lärosäte och även få alla de extrakostnader täckta som följde av en flytt av honom själv, hans fru och tre av hans barn.³⁰

Den kriminalpolitiska och kriminologiska rörelsen i Sverige fann för

gott att be den svenska regeringen om hjälp. Karl Schlyter, men även andra aktörer i och kring Strafflagberedningen hade kontakter med eller utgjorde själva den högsta politiska nivån och bör ha utövat påverkan. Tidigt 1946 beslutade regeringen att tillskjuta medel för att professorn i sociologi vid University of Pennsylvania, Thorsten Sellin, skulle kunna spendera ett år i Sverige. I sin motivering stödde sig ecklesiastikministern på en skrivelse från den svenska legationen i Washington. I denna underströks vilken tillgång Sellin skulle vara för Strafflagberedningen, men också att han i en vidare mening skulle kunna bidra till att hjälpa den i Sverige eftersatta kriminologin att utvecklas. Departementschefen fann att en längre vistelse av en sådan dignitär som Sellin skulle kunna ha god påverkan såväl politiskt som vetenskapligt, inte minst på grund av att den svenska sociologin ännu befann sig i sin linda.³¹

Vistelsen i Sverige

Så anlände då Thorsten Sellin i sällskap av sin fru och sina tre yngsta barn med båten *Drottningholm* till Stockholm den 2 augusti 1946.³² Ankomsten rapporterades om i flera tidningar och den hade även förannonserats med flera kortare intervjuer med Sellin. Han talade i dessa entusiastiskt om såväl den kriminologiska som den kriminalpolitiska delen av sin kommande vistelse och om de stora skillnaderna mellan Sverige och USA, men han slog också ett slag för en sociologisk kriminologi. Då utvecklingen under 1900-talet tydligt visat att brottsligheten förändrades i takt med att samhället gjorde det, var det sociologiska studiet av brottsligheten av största betydelse, underströk professorn.³³ Tidningarna kunde också berätta för sina läsare inte bara att den svensk-amerikanske professorn skulle understödja det kriminalpolitiska reformarbetet och föreläsa vid Stockholms högskola – och dessutom bevista Uppsala universitet, Lunds universitet och Göteborgs högskola om tid fanns – utan också att han redan hade ordnat ett boende. Den omskriva författaren Amelie Posse skulle upplåta en lägenhet till familjen Sellin.³⁴

Tiden var knapp för allt som skulle hinnas med, och Karl Schlyter skulle senare beklaga sig över att Sverige inte förmådde att göra mer av Sellins vistelse i landet, men faktum är att Sellin bedrev en tämligen aktiv och omfattande verksamhet under hösten 1946 och våren 1947.³⁵ Han föreläste, han skrev en rad artiklar, han lät sig intervjuas, han understödde Strafflagberedningens arbete och han deltog i förhandlingarna vid olika kriminologiska och kriminalpolitiska sammankomster. Genom denna verksamhet grep Sellin in i de processer jag valt kalla *sociologisering*, *disciplinering* och *amerikanisering*.

Sociologisering

Att Sellin främst sågs som sociolog, inte kriminolog, var uppenbart. Regeringen hade också tryckt på hans möjlighet att lämna bidrag till en gryende svensk sociologi som en orsak till att de välkomnade honom till landet. Ett av hans första uppdrag på svensk mark blev följaktligen att hålla föreläsningar med sociologisk inriktning. Under hösten 1946, med start i september, kunde den som så önskade bevista hans föreläsningsserie ”Grunddragen av den sociologiska kriminologien” som hölls i Stockholm högskolas lokaler på onsdagskvällarna.³⁶ Detta får betraktas som Sellins entré på den svenska scenen, och det var just denna föreläsningsserie som regeringen lyft fram i sin motivering till finansieringen av hans vistelse.³⁷

Den sociologiska inriktningen hos den besökande kriminologiska auktoriteten var viktig. Hans speciella kompetens ansågs fylla en påtaglig lucka inom den svenska kriminologin. Det var inte så att sociologiska perspektiv var okända för en svensk kriminologisk publik. Olof Kinberg hade under 1930-talet i flera böcker uppmärksammat det senaste från den amerikanska sociologin och gett det ömsom ris och ömsom ros.³⁸ Han hade även, tillsammans med bland andra den tyske landsflyktige sociologen Svend Riemer, i början av 1940-talet publicerat en stor studie om incest som gav utrymme åt sociologiska perspektiv.³⁹ Tydligt sociologiska utgångspunkter var också viktiga i *Undersökning av ligabrottsligheten*, som gavs ut av Centralförbundet för socialt arbete 1941.⁴⁰

Men för vissa var detta inte nog för att säga att det fanns en etablerad sociologisk kriminologi i Sverige. Schlyter själv var väldigt tydlig med detta. Han menade att det var uppenbart att det var inom sociologin som kriminologin hörde hemma och att det därför fick betraktas som en brist att den kriminologiska vetenskapen i Sverige bars upp av jurister och psykiatriker.⁴¹ I en forskningsansökan som Schlyter stod bakom, och som avsändes efter att regeringen beslutat att finansiera Sellins vistelse i Sverige, visades uppskattning för detta beslut. Det var viktigt för kriminologin och kriminalpolitiken i landet då Sellin stod för något nytt i ett svenskt sammanhang. ”Någon sociolog av facket har över huvud icke befattat sig med kriminologi”, som det krasst konstaterades om den svenska miljön.⁴² När Sellin väl var på svensk mark uttryckte juristen Nils Beckman inte bara beundran för Sellins kompetens och talaregenskaper, utan han hoppades också att Sellin som sociolog skulle kunna bredda ”de alltför ensidiga och därför föga fruktbara diskussionerna mellan jurister och läkare” som dominerade den svenska kriminologiska debatten.⁴³

I de skrifter som Sellin publicerade i Sverige i anslutning till sitt besök, lyfte han också en rad allmängiltiga sociologiska frågor som inte enbart var kopplade till frågor om brottslighet. Han diskuterade konsekvenserna av rörelsen från landsbygd till stad och stadens utveckling och differentie-

ring.⁴⁴ Han lyfte frågan om familjens struktur.⁴⁵ Även om han ansåg att inget mänskligt beteende, vare sig det var brottsligt eller inte, kunde förklaras av en enda vetenskap, var han tydlig med att utforskandet av sociala faktorer och omständigheter alltid måste inta en central plats i undersökningar av människan och samhället.⁴⁶

Nytan av Sellin och hans sociologiska auktoritet för svensk kriminologi bör förstås i ljuset av de processer som samtidigt pågick rörande främjandet av sociologin i Sverige i en bredare mening. Arbete med att lyfta sociologin till en akademisk disciplin hade pågått sedan 1930-talet och fick tydlig utväxling under slutet av 1940-talet, då Sveriges första professur enbart tillägnad sociologi instiftades och Statens råd för samhällsforskning grundades. Man kan med Anna Larsson tala om ”det moderna samhällets vetenskap”.⁴⁷ Sociologin skulle stödja samhällsbyggande och samhällsplanering. Den tog fasta på att människans miljö påverkade denne samtidigt som miljön också var i ständig förändring. Därmed var normer och anpassning inget givet. Man behövde inte längre bara kunskap om avvikare utan också om normala människor och det konforma beteendet. Sociologi var en vetenskap som den efterkrigstida välfärdsstaten behövde i sin kunskapsproducerande arsenal, och det är i relation till denna rörelse som även det kriminologiska intresset för sociologi ska förstås. Thorsten Sellins vistelse var så sett en händelse som förebådade det moderna samhällets kriminologi.

Disciplinering

Det var således tydligt att Sellins vistelse i Sverige indikerade en närvaro av ett eftersatt sociologiskt perspektiv inom svensk kriminologi. På så vis fungerade internationaliseringen genom att ansluta till inhemska processer som samhällsbyggande, välfärdsstatens konsolidering och ett behov av nya typer av kontroll. Samtidigt fanns inget i vare sig Sellins vetenskap eller verksamhet som indikerade att kriminologin skulle bli sociologi och att psykiatri, socialmedicin och rättsvetenskap skulle slängas ut och ersättas av ”det moderna samhällets vetenskap”. Även om Sellin själv var sociolog, ägnade sig åt utpräglat sociologiska undersökningar av brottsligheten och propagerade kraftigt för ett sociologiskt brottsbegrepp, var han inte principiellt emot att se exempelvis medicinska discipliner som en del av det kriminologiska projektet, tvärtom. I den roll av introduktör och lärare i grundläggande kriminologiska frågor som Sellin intog under sin vistelse i Sverige blev detta tydligt på flera sätt.

Exempelvis hade en grupp yngre fängvårdstjänstemän 1946 grundat en tidskrift, *Tidskrift för kriminalvård*, vars syfte var att verka som ett forum för samtal om fängvårdens utveckling. Denna tidskrift tog tillfället i akt att göra bruk av Sellins närvaro i Sverige. Eller som Sellin själv uttryckte

det: ”I ett obehållat ögonblick lovade jag redaktionen av denna tidskrift att skriva en kort bibliografisk artikel som kunde vara av nytta för den som vill mera ingående göra sig underrättad om den nyare kriminologiska litteraturen”.⁴⁸ I den följande bibliografiska diskussionen var Sellin inte snävt sociologisk. Även om det senaste med avseende på den i USA kriminalsociologiskt inriktade forskningen gavs stort utrymme, bereddes också plats åt psykiatriskt och rättsvetenskapligt vinklade undersökningar. Den tyskspråkiga kriminologins viktiga verk, som ju inte sällan hade en slagsida åt det medicinska och biologiska, lyftes fram som påbjuden läsning. Detta var en väldigt tydlig illustration av Sellins syn på vad som egentligen menades med kriminologi.

Han utvecklade denna syn i en artikel som 1947 publicerades i *Nordisk tidskrift för strafferet* under titeln ”Kriminologi och etiologisk forskning”. Kriminologi, påpekade Sellin, var ingen vetenskap i vanlig mening, utan snarare ett samlingsnamn på alla de vetenskapliga discipliner som ägnade brottsligheten sitt intresse. Brottsligt beteende var inget annat än mänskligt beteende, och då man inte ”kan tänka sig en enda vetenskap som kan anses innefatta förklaringen av hela det mänskliga beteendet, kan man ej hellre tänka sig en som omfattar ett mindre tvärsnitt av detta beteende”.⁴⁹ Visst kunde forskarna försöka konsolidera sig genom att söka ökad systematik, ökad kommunikation mellan olika discipliner och genom att helt enkelt öka vetenskapligheten i undersökningarna. Men någon autonomi skulle inte kriminologin kunna uppnå på det sätt sociologi, biologi eller psykologi gjort. Sellins avslutande ord i artikeln var samtidigt uppgivna och hoppfulla:

I allmänhet kan man säga att de tekniska hjälpmedel och tillvägagångssätt som utarbetats inom de olika vetenskaperna fått användning i forskningen som inriktat sig på brott och brottslingar, och att den kriminologiska forskningens framåtskridande huvudsakligen beror på de framsteg som görs inom de olika beteendevetenskaperna som ger den näring. Detta senare faktum förringar på intet sätt nödvändigheten eller nyttan av kriminologisk forskning. Brottsligheten som samhällsproblem och det brottsliga beteendets gåtor stå alltjämt i behov av lösning.⁵⁰

Här illustrerades ett tydligt predikament, och Sellin accentuerade och artikulerade i och med detta också en diskussion som redan pågått i Sverige en tid rörande kriminologins plats bland de andra vetenskaperna vid rikets universitet: kriminologins styrka låg i att den innefattade ett otal olika perspektiv, vilket samtidigt var dess svaghet i och med att den därmed inte enkelt kunde knytas till en redan existerande disciplin. Jag vill mena att denna spänning, och den delvis resignerande hållning som Sellin visade på i sin artikel, var en del av konsolideringen av kriminologi

som självständig vetenskaplig disciplin i Sverige vid denna tidpunkt. Här visades förvisso på en kompromiss mellan olika intressens vilja att definiera kriminologin. Men den ofrånkomliga öppenhet som krävdes inom kriminologin i kombination med den sociologisering som Sellin förstärkte pekade – trots allt tal om en eklektisk vetenskap – i *praktiken* ut en plats och en riktning för den kriminologiska vetenskapen i Sverige. Och denna tydliga riktning var något som var nödvändigt för att kriminologin sinom tid skulle kunna bli ett akademiskt ämne bland andra.

Amerikanisering

Av de processer jag valt att betrakta internationalisering igenom är amerikanisering den minst specifika och mest undflyende. Särskilt i intellektuellt avseende är det ett alltför svepande begrepp för att precisera en tankeströmning eller en idé och dess position på det bredare vetenskapliga fältet. Skälen till att jag ändå talar i dessa termer är två: För det första för att Sverige fram till andra världskriget var utpräglat beroende av en internationell miljö dominerad av kontinentala kriminologer. Omstyrningen mot Amerika må efter kriget ha skett på delvis politiska grunder, men den gav intellektuella konsekvenser. Detta representerades inte bara av Sellin, utan av många fler aktörer inom såväl vetenskap som kultur och politik.⁵¹ För det andra för att vridningen mot Amerika och det amerikanska blev så påfallande i fallet Sellin, inte för att han var amerikan, utan på grund av att han var svensk-amerikan. Då han pratade och skrev flytande svenska blev den amerikanska dimensionen en naturlig del av argumentationen.⁵²

Vidare kan konstateras att amerikaniseringen i samband med Sellins vistelse var en aspekt av sociologiseringen och disciplineringen. Sociologi betraktades gärna som en amerikansk vetenskap. Såväl pressen som Sellin själv lyfte gärna det amerikanska samhällets särart när frågan om samhällsvetenskapen kom på bordet.⁵³ Disciplineringen av vetenskapen hörde samman med forskning och undervisning, och där lyfte Sellin, vid de nordiska kriminalistföreningarnas möte 1946, fram USA som ett föregångsland när det gällde kriminologin och slog fast ”att det knappast torde finnas ett land som i så stor utsträckning som Förenta staterna anammat kriminologien som läroämne i den högre undervisningen”.⁵⁴ Kombinerat med återkommande hänvisningar till amerikansk forskning och kriminalpolitisk praktik förstärkte detta intrycket av att USA för svensk kriminologi nu intog den position som riktmärke som Tyskland tidigare haft.⁵⁵

Det ska dock sägas att Sellin inte var präglad av den typ av amerikansk, strikt positivistisk sociologi som efter andra världskriget och uppbyggandet av en svensk sociologi kom att få så stor betydelse i Sverige.⁵⁶ Sellin stod delvis närmare en äldre tradition sprungen ur Chicagosociologin som

ägnade teori och kvalitativa undersökningar stort intresse. Amerikaniseringen bör i Sellins fall snarare förstås som ett framlyftande av modern samhällsforskning och dess kopplingar till samhällsbyggande och till nya typer av social kontroll som efterfrågades i de moderna samhällena. Amerika representerade det progressiva, det nya och framtiden. Sellins bidrag till amerikaniseringen av svensk kriminologi gick så sett i takt med den process i det svenska samhället där USA kom att ses som föredömet på en lång rad områden.⁵⁷

Efterdyningar

Sellins koppling till svensk kriminologi avslutades inte då han och hans familj satte sig på båten och for hem till USA sommaren 1947. Kontakterna fortsatte och Schlyter var ankarpunkten. Sellin och han hade fortsatt en omfattande privat korrespondens, men de genomförde också såväl vetenskapliga som politiska projekt tillsammans. Sellin bidrog till exempel med en omfattande introduktion och historisk bakgrund till första delen av den av Schlyter redigerade *Kriminologisk handbok*.⁵⁸ Men framförallt marknadsförde Sellin den svenska kriminalpolitiken för en internationell publik.

Sellin talade mycket gott, ibland översvallande, om Sverige och de nordiska ländernas arbete på de socialpolitiska och kriminalpolitiska områdena. Delvis var detta säkert en artighet mot hans värdar och landsmän, men det finns ingen anledning att tro att Sellin inte stod bakom sina uttalanden till stöd för det nordiska reformarbetet. Redan under sin vistelse i Sverige städslades han av Schlyter för att skriva en engelsk introduktion till *De nordiska kriminalistföreningarnas årsbok*, vilket han sedan gjorde en följd av år. Främst bestod introduktionen av en sammanfattning på engelska av de olika förhandlingar som ägt rum under året. Men det fanns rum för Sellins värderingar, bland annat sammanfattade han sitt besök i Sverige med orden "[t]his experience produced in [me] a great admiration for the work done, especially in Sweden, to shape a penal system consistent with the most advanced ideas on the treatment of offenders".⁵⁹ Rörande de nordiska föreningarnas samarbete konstaterade han att "[t]he four nations of northern Europe [...] have for many years provided excellent illustrations of carefully planned and executed improvements in the social field. They have also shown a great willingness to learn from each other".⁶⁰ Detta var också en typ av internationalisering där svensk kriminalpolitik, tätt förbunden med kriminologin, artikulerades om inte som världsledande så i alla fall nära på. Detta fortsatte, och i samband med att Strafflagberedningens slutbetänkande *Skyddslag* publicerades 1956 skrev Sellin på svenskt uppdrag en engelsk kommentar där

den svenska kriminalpolitiken framställdes som upplyst och progressiv.⁶¹ Roddy Nilsson påpekar att det inte går att underskatta Sellins betydelse för den mycket positiva bilden av svensk kriminalpolitik som fanns internationellt under många decennier.⁶² Sellin blev således på flera sätt en knutpunkt där Sverige och det internationella möttes. Karl Schlyter tog Sellin till Sverige och Sellin tog Sverige till världen.

Avslutning

I denna undersökning har Thorsten Sellins vistelse i Sverige 1946/47 använts som ett fall genom vilket frågor om relationen mellan det nationella och internationella har kunnat belysas. Jag har visat hur internationaliseringen i samband med Sellins besök skedde på bred front, såväl politiskt som institutionellt och intellektuellt. Politiskt bistod Sellin Strafflagberedningen i dess välfärdspolitiska mission. Institutionellt visade han på en typ av kriminologi som stod bortom det dagspolitiska och underströk vikten av en akademisk förankring av kriminologin. Intellektuellt breddade han genom sina sociologiska perspektiv det kriminologiska fältet och visade på alternativ till de dominerande psykiatriska och juridiska perspektiven. Jag har analyserat detta genom att relatera Sellins verksamhet till de tre processerna sociologisering, disciplinering och amerikanisering. Jag har visat dels att dessa inte var fristående och ensidiga skeenden utan snarare tätt sammanvävda aspekter av en bredare rörelse, dels att de inte påfördes utifrån utan snarare var processer som politiskt, institutionellt och intellektuellt redan var i rörelse i Sverige. Sellin grep in i, och i någon mening accelererade, dessa processer.

Sammantaget understryker undersökningen att internationaliseringen från första början var beroende av omständigheter på den nationella nivån, men den visar också att de nationella egenheterna alltid kan ges en internationell dimension. Mot bakgrund av Pifferis notering om spelet mellan det lokala och globala i kriminologins konsolidering och vetenskapen om att kriminologin alltid i någon mån måste dikteras av nationella och lokala förhållanden, kan man konstatera att internationalisering alltid också är en nationalisering, eller snarare, en nationell konsolidering. Samtidigt har jag i undersökningen inte analyserat kausala förhållanden utan främst visat att det nationella och det internationella bör förstås i relation till varandra. Internationalisering är inte en kraft som strömmar ur något bortom eller utanför, utan den verkar alltid i lokala och konkreta praktiker. Samtidigt måste samhällsvetenskapen i den moderna och alltmer globala värld vi lever i, oavsett hur lokala och situerade dess verksamheter är, alltid förstås som en del av ett internationellt sammanhang.

Noter

1. Se t.ex. ”Lagexpert hit med ’Drottningholm’, hjälper till med ny skyddsbalk”, i *Dagens Nyheter*, 3 september 1946.
2. Sellins relation till Sverige har undersökts i rad arbeten. I Jan-Olof Sundell: *Karl Schlyter. En biografi* (Stockholm, 1998) beskrivs Sellins nära vänskap med kriminalpolitikern Karl Schlyter; i Roddy Nilsson: ”’The most progressive, effective correctional system in the world’. The Swedish prison system in the 1960s and 1970s”, i Thomas Uglewik & Jane Dullum (red.): *Penal exceptionalism? Nordic prison policy and practice* (London, 2012) analyseras Sellins roll som ambassadör för svensk fångvårdspolitik och i Anders Pedersson: *En fängslande vetenskap. Kriminologi i Sverige 1885–1965* (Göteborg, 2017) undersöks Sellins besök som ett tidigt led i den akademiska institutionaliseringen av svensk kriminologi.
3. Jerzy Sarnecki: *Introduktion till kriminologi*, 2:a uppl., (Lund 2009) och www.su.se/english/about/prizes-awards/the-stockholm-prize-in-criminology/prize-winners (hämtad 2018-05-20).
4. En viktig antologi är Peter Becker & Richard F. Wetzell (red.): *Criminals and their scientists. The history of criminology in international perspective* (Cambridge, 2006). Se vidare Bill Heberton & Susyan Jou, ”Conceptual Approaches to the Study of ‘National’ Traditions in Criminology”, i *International journal of law, crime and justice*, vol. 36, no. 2, 2008 för en diskussion om nationella traditioner och Nicole Rafter: ”Silence and memory in criminology”, i *Criminology*, vol. 48, no. 2, 2010 för en programmatisk text om kriminologins historieskrivning.
5. I ett svenskt sammanhang bör här lyftas fram Anna Larsson: *Det moderna samhällets vetenskap. Om etableringen av sociologi i Sverige 1930–1955*, (Umeå, 2001) och Per Wisselgren: *Samhällets kartläggare. Lorénska stiftelsen, den sociala frågan och samhällsvetenskapens formering 1830–1920*, (Stockholm, 2000) vilka båda, ur olika perspektiv på detta sätt närmar sig sociologins framväxt i Sverige.
6. Om vetenskapens plats se särskilt David N. Livingstone: *Putting science in its place. Geographies of scientific knowledge* (Chicago 2003) och om dess rörelse James Secord: ”Knowledge in transit”, i *Isis*, vol. 95, no. 4, 2004. Om denna skenbara motsättning inom det kriminologihistoriska fältet se Dario Melossi m.fl.: ”Introduction. Criminal questions: Cultural embeddedness and diffusion”, i Dario Melossi m.fl. (red.): *Travels of the criminal question. Cultural embeddedness and diffusion*, (Oxford, 2011).
7. Secord, ”Knowledge in transit”, 661.
8. Michael Kuhn & Doris Weidemann: ”Introduction”, i Michael Kuhn & Doris Weidemann (red.): *Internationalization of the social sciences. Asia – Latin America – Middle East – Africa – Eurasia*, (Bielefeld, 2010), 11–13. Se också Johan Heilbron, Nicolas Guilhot & Laurent Jeanpierre: ”Toward a transnational history of the social sciences”, i *Journal of the history of the behavioral sciences*, vol. 44, no. 2
9. Det tydligaste exemplet på det är i kriminologins fall upprättandet av de internationella kongresserna för kriminalantropologi som hölls återkommande under slutet av 1800-talet och början av 1900-talet, se Martine Kaluszynski: ”The international congresses of criminal anthropology. Shaping the French and international criminological movement, 1886–1914”, i Becker & Wetzell (red.): *Criminals and their scientists*.
10. Här är sättet som Lombrosos vetenskap spreds över jorden illustrativ, se t.ex. Nicole Rafter: ”Criminal anthropology. Its reception in the United States and the nature of its appeal”, i Becker & Wetzell (red.): *Criminals and their scientists*.

11. Här finns flera intressanta fall, särskilt avseende länder utanför Europa och USA, se Bill Heberton & Susyan Jou: "In search of criminological tradition. The development of criminology in Taiwan", i *Crime, law and social change*, vol. 44, no. 3, 2005.

12. För en diskussion om relationen mellan det transnationella och internationella se Heilbron, Guilhot & Jeanpierre "Toward a transnational history of the social sciences".

13. a.a.

14. Om den internationella konflikten se Marie-Christine Leps: *Apprehending the criminal. The production of deviance in nineteenth-century discourse* (Durham, 1992), 32–35. Om den svenska receptionen av denna konflikt se Pedersson: *En fängslade vetenskap*, 37–58.

15. För exempel på detta inom olika områden av kriminologin se t.ex. Christian Häthen: *Straffrättsvetenskap och kriminalpolitik. De europeiska straffteorierna och deras betydelse för svensk strafflagstiftning 1906–1931. Tre studier* (Lund, 1990) och Roger Qvarsell: *Utän vett och vilja. Om synen på brottslighet och sinnessjukdom* (Stockholm, 1993).

16. Michele Pifferi: "Global criminology and national tradition. The impact of reform movements on criminal systems at the beginning of the 20th century", i Thomas Duve (red.): *Entanglements in legal history. Conceptual approaches* (Frankfurt am Main, 2014), 545.

17. Den biografiska redogörelsen bygger där inte annat anges på Colin Goff & Gilbert Geis: "Thorsten Sellin: Culture conflict, crime and beyond", i Francis T Cullen. m.fl. (red.): *The origins of American criminology* (New Brunswick, 2011).

18. Thorsten Sellin: *Culture conflict and crime* (New York, 1938).

19. a.a., 21–23.

20. Goff & Geis: "Thorsten Sellin", 166 – 167.

21. Om jubileet se t.ex. Max Engman: "Dragkampen om Nya Sverige 1938", i *Historisk tidskrift*, vol. 111, 1991.

22. Thorsten Sellin: "Foreword", i *Annals of political and social science*, vol. 197, 1938, xi. För exempel på tidningarnas rapportering se "Blockhuset första svenska insatsen i USA", i *Svenska Dagbladet*, 19 juni 1938 och "Kring Amerikafestligheterna", i *Dagens Nyheter*, 1 juli 1938.

23. Riksarkivet: Strafflagberedningen 1938-1965, Del 1: Strafflagberedningens arkiv, vol. F10:2, dossier nr 30, brev från Thorsten Sellin till Karl Schlyter, 1 juli 1938. Om Karl Schlyter se Sundell: *Karl Schlyter*.

24. Om Karl Schlyters kriminalpolitiska filosofi se Sundell: *Karl Schlyter*, 248–262. Om den individualpreventiva utgångspunkten för svensk kriminalpolitik i allmänhet vid tiden se Roddy Nilsson: *Från cellfängelse till beteendeterapi: Fängelse, kriminalpolitik och vetande 1930–1980* (Malmö, 2013). Om svensk kriminologi under Karl Schlyters tid se Pedersson: *En fängslade vetenskap*.

25. Pedersson: *En fängslade vetenskap*, 185–187.

26. Riksarkivet: Strafflagberedningen 1938-1965, Del 1: Strafflagberedningens arkiv, vol. F10:2, dossier nr 30, brev från Thorsten Sellin till Karl Schlyter, 9 februari 1939. Sundell konstaterar att det aldrig var aktuellt att Sellin skulle inta stolen på permanent basis, Sundell: *Karl Schlyter*, 222–223.

27. Riksarkivet: Strafflagberedningen 1938-1965, Del 1: Strafflagberedningens arkiv, vol. F10:2, dossier nr 30, brev från Karl Schlyter till Thorsten Sellin, koncept, 23 maj 1939.

28. Thorsten Sellin: "Vetenskapen och kriminalpolitiken", i *Svensk juristtidning*, årg. 25, 1940.
29. Riksarkivet: Strafflagberedningen 1938-1965, Del 1: Strafflagberedningens arkiv, vol. F10:2, dossier nr 30, brev från Thorsten Sellin till Karl Schlyter, 2 oktober 1939.
30. De praktiska hindren för Sellins vistelse redogörs för i Riksarkivet: Ecklesiastikdepartementet, konseljakt 3 maj 1946, handlingar till Prop. 273, skrivelse från Herman Eriksson vid svenska legationen i Washington till ecklesiastikministern, inkom 29 mars 1946.
31. Riksdagens handlingar 1946: Proposition nr 273, 439-441.
32. "Lagexpert hit med 'Drottningholm', hjälper till med ny skyddsbalk", i *Dagens Nyheter*, 3 september 1946.
33. "Amerikansk sociologiprofessor från Örnsköldsvik svensk gäst", i *Svenska Dagbladet*, 19 augusti 1946 och "Från Amerika...", i *Svenska Dagbladet*, 3 september 1946.
34. "Känd USA-svensk föreläser här", i *Dagens Nyheter*, 7 augusti 1946.
35. Sundell: *Karl Schlyter*, 223.
36. "P.M.", i *Svenska Dagbladet*, 30 september 1946.
37. Riksdagens handlingar 1946: Proposition nr 273, 440-441.
38. Se särskilt Olof Kinberg: *Varför bli människor brottsliga. Kriminalpsykologisk studie* (Stockholm, 1935).
39. Olof Kinberg, Gunnar Inghe & Svend Riemer: *Incestproblemet i Sverige* (Stockholm, 1943).
40. *Undersökning av ligabrottsligheten. Utgiven av Centralförbundet för socialt arbete* (Stockholm, 1941).
41. Riksarkivet, Strafflagberedningen, Del 1: Strafflagberedningens arkiv, vol. F5:15, "Transumt av brev från K. Schlyter till O. Kinberg 5/8 1943".
42. Riksarkivet, Strafflagberedningen 1938-1965, Del 2: Karl Schlyters verksamhet utanför Strafflagberedningen, vol. F1:17, skrivelse till "Knut och Alice Wallenbergs fond", daterad 10 maj 1946.
43. "Thorsten Sellin 50 år", i *Svenska Dagbladet*, 26 oktober 1946.
44. Thorsten Sellin: "Den riskabla anonymiteten", i *Vi*, nr. 18, 1947.
45. *Svenska Dagbladet*, 20 augusti 1947.
46. Thorsten Sellin, "Kriminologi och etiologisk forskning", i *Nordisk tidsskrift för strafferet*, årg. 35, 1947.
47. Larsson: *Det moderna samhällets vetenskap*
48. Thorsten Sellin: "Till vägledning för kriminologiska studier", i *Tidsskrift för kriminalvård*, nr. 2-3, 1947, 33.
49. Sellin: "Kriminologi och etiologisk forskning", 148.
50. a.a., 158.
51. Erik Åsard (red.): *Det blågula stjärnbaneret. USA:s närvaro och inflytande i Sverige* (Stockholm 2016).
52. Sellin fick inte sällan beröm för att han talade så god svenska, se t.ex. "Thorsten Sellin 50 år", i *Svenska Dagbladet*, 26 oktober 1946.
53. Thorsten Sellin: "Obestämd dom och obestämd behandling", i *Svensk juristtidning*, årg. 32, 1947; Sellin: "Den riskabla anonymiteten" och *Svenska Dagbladet*, 20 augusti 1947.
54. *De Nordiska kriminalistföreningarnas årsbok*, 1946/47, 344.
55. Våren 1947 handlade Sellins föreläsningar vid Stockholms högskola om "Samhällets åtgärder mot lagöverträdare" (notis utan rubrik, i *Svenska Dagbladet*, 23 januari

1947) i vilka han alldeles säkert använde gott om amerikanska exempel på samma sätt som i sina artiklar på området, se särskilt Sellin: "Obestämd dom och obestämd behandling".

56. Denna sociologi tog sig främst uttryck på svensk mark genom det myckna användandet av och hänvisande till den amerikanske forskaren Georg Lundberg, se Larsson: *Det moderna samhällets vetenskap*, 106–107.

57. Åsard (red.): *Det blågula stjärnbaneret*

58. Thorsten Sellin: "Inledning. En historisk återblick", i Ivar Agge m.fl.: *Kriminologi. Kriminologisk handbok nr. 1* (Stockholm, 1955).

59. Thorsten Sellin: "Penal questions in the Northern countries", i *De Nordiska kriminalistföreningarnas årsbok 1946/47*, xiii

60. Thorsten Sellin: "Aims and practices in penal treatment", i *De Nordiska kriminalistföreningarnas årsbok 1947/48*, xiii. Se också Thorsten Sellin: "Some current issues in penal treatment", i *De Nordiska kriminalistföreningarnas årsbok, 1948/49*.

61. Thosten Sellin: *The protective code. A Swedish proposal* (Stockholm, 1957).

62. Nilsson: "The most progressive, effective correctional system in the world", 85.